

Késmárkról a vonat szürkületkor indul, s mire végállomásához ér, tömött sötét az este. Legalább jobban lehet tájékozódni, mert a városka: Podolin, álombéli táj, melyet Szindbád utazásaiból ismerünk. Emlékeinket előhívni segíti ez az estéli idő, az utat kísérő Poprád zúgása. A mai Podolinecén megtalálom-e a mibennünk élő Krudy Podolinjét?

A városba vivő út mentén megfeketedett faszindely-kucsmájú házak állnak. Mintha süvegelnének, egyik-másik előre hajol, kibukik az ótra; előre ugrik magas zsindelye. Ostornyelvilágítás kísér a főtérré. Hát most merre? Az ablekók függőnyel, spalettával betakarva, bezárkózott, alvó város. Két helyről ömlik a térre fény, két restauráció. A Róka? avagy a Krakói kalaphoz? — ahol Szindbád ifjú éveit felkeresve, megszállt?

A Róka, a Krakói kalaphoz nincs, talán nem is volt, a legöregebb podolinlak sem emlékezik rá. Szindbád varázslata volt ez is. És ezt a vendéglőt, hogy hívták? — kérde a fehér hajú, füle aljáig húzódó fehér oldalszakállú, zöld kalpagú férfit, aki elsőnek ül asztalomhoz, s borovicska mellett a városka dolgairól beszélgetünk.

— Klopfer. De ma, csak mint minden itteni vendéglő neve: Jednota.

A hajdani Klopferban — szemben a XV. században épült templommal — sör, rum, borovicska, nápolyi és göngyölt hal kaopható. A férfi kalapja szalagába szép kék-fehérepettves toll van szúrva. Milyen madaré?

— Mi úgy hívjuk: szójka.

— Mi is, emlékszem: szójka! Mátyásmadár. Ács, nyugállományban már. Házakon dolgozott, de tornyon is. A lengyel határon,

Regénybéli táj

a lesnicai templom tornyán.

Tánciskola — Szindbád a legjobb valcer-táncos volt a városkában — van-e? A fürdőnél volt egy szála, vendéglő is. Ott táncoltak. Ma Kultúrné Dórn, kultúrház van a helyén.

Azán elindulunk ketten, elvezet a kolostorhoz. A podolini kolostort — ide járt az alginmáziumba Szindbád — Lubomirszki herceg alapította, itt kapott helyet az országban az első piarista gimnázium; kollégiumában Rákóczi hadapródja, Berzeviczy járt, ő hozta, menekítve, a kolostorba Rákóczit, innét szöktették át éjjel, székere Lengyelországba a barátok. Jutalmul tizenkét hordó bor alapítványt tett a fejedelem, amit egészen az első világháborúig a kincstár folyósított is a piaristáknak. El is vitt az ács barátjához, Kalata János asztaloshoz, aki ide járt a gimnáziumba, s a kolostor pincéjéből — hordókkal és kriptákkal volt tele — hordta fel a tanár urak asztalára a kancsó borokat. Kalata is nyugdíjas, oltárokat készített hajdan, majd Újpestre küldték az iglói fainariskolából a „lenti” asztalospart, faművészetet emelni. Most a kolostor, az internátus szekrényeit javíttatja.

Körbejárva a kolostor vastag falait — szőke, kék szemű Ancsurkák álmodnak

benne, nevelőintézet most —, bekopogunk a városka hetvenöt éves espereséhez, Thököly Lőrinchez. Boltíves, döngőhangú kapualj, sokáig verjük a nehéz ajtót, míg reteszt nyit a házigazda. („Mintha örökösen attól rettegtek volna a lakosok, hogy valamelyik órában ellenséges hadak csapnak le a városra” — írta Szindbád, — „minden ház kapuját zárták.”) — „Zárni kell az ajtókat erősen” — mondja a pap — „mindenféle emberek jöhelnék. A múltkoriban is bezört valaki, beengedem, aztán a tenyerét nyújtja, nincs pénze hazautazni Olublóra, segítsen ki. Erre azt mondtam neki: kedves barátom, én a lélek dolgaival foglalkozom, a bank, a szemben levő házban van.”

Szólóval kínál és Krudyról beszél. „Talán val, 88 éves korában halt meg a volt szepesbéli tanító, a neves itteni író, Vidor Jurán. Ő Krudy osztálytársa volt a podolini gimnáziumban. Átadott nekem egy tizenhat lnyvi emlékeztést Krudyról. De jött maguktól egy tanárnő, elkérte, hogy majd vissza-küldi. Azóta sem hallok róla. Meg járt itt két író is, a Krudy-jubileum előtt. Elvittem, megmutattam, hol volt kosztosdiák Szindbád. Kimérték a két ablak között távolságot, s azt mondták: ide kell az emléktáblát elhelyezni, egy emléktáblával majd vissza-

jönnek. Készítettem is egy beszédet, amivel majd fogadom őket, de nem jöttek. A regénybéli Riminiszky-házat is megkerestem, ha reggel eljönne, megmutatnám.

Nappal ez az álombéli táj életrekel; a Poprád zúgását az óriási fűrésztelep zúgása elnyomja: hatalmas szál fenyők emberkéz érintése nélkül emelkednek a szalagra, sorjázódnak, indulnak a fűrész alá, deszkává válnak. A hajdani Kacsó-házat lefénnyképezem: mohos, rogyant, megfeketedett zsindelytelőjű, öreg falusi ház. Itt volt kosztosdiák Szindbád, s a szolgabíró legkisebbik lánya, Róza, itt súgta a diák arcába: „Te egy hős flú vagy. És ezért most már örökké szeretni foglak.”

Aztán a „Podolini kísértet” Riminiszky-házát, Ancsurka otthonát tekintjük meg: a Drogéria van benne. De oly csodálatos! — fagyos novemberben a magas hegyek között egyetlen hely, ahol a kirakatban horgászbót, pisztrángozókésztség kínálja magát. A Poprád, a pisztrángok! .. „Egyik-másik öreg pisztráng tán emlékezett is Szindbádra abból az időből, — álmodta és írta Szindbád a mély partok között utazva vissza ifúságához — midőn még nem volt deres a haja és széles a válla, ha ugyan vannak olyan öreg halak a Poprádhan.”

Utazás, utazás. A regénybéli házzal, a drogériával szemben a benzinkút és buszállomás: Toporcra, Zadiárra, a lengyel határra. A Tatrába a kárpáti lesiklóra indulnak. Zsírfoltok, Utasok számos anorákokban, síléc a vállukon. A zsebrádiók hangosan szólnak.

Köbányai György